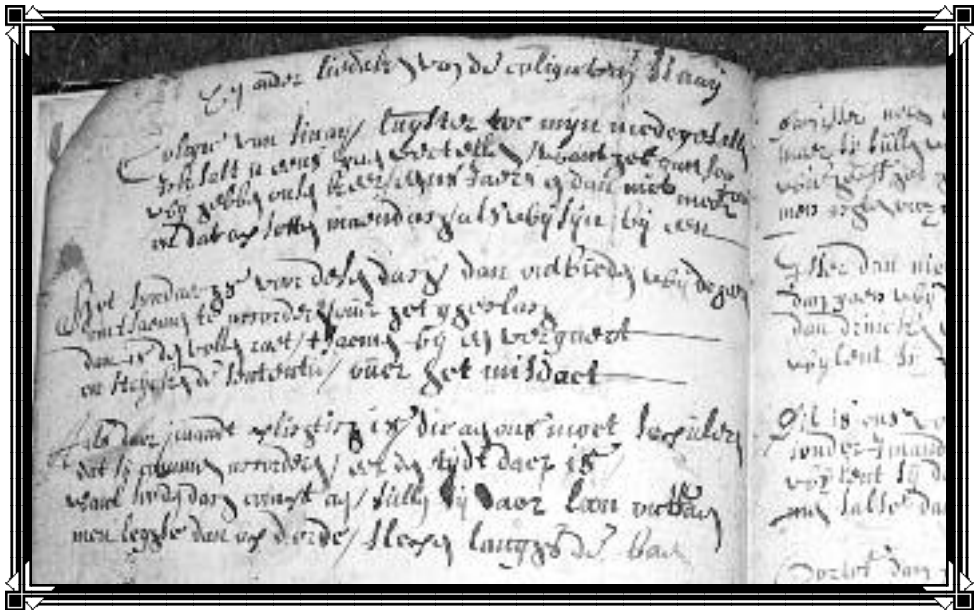

Sinaïek

Tijdschrift van Heemkring
"Den Dissel" Sinaai

Detail uit 'den coligie van Sinaij'

Inhoud:

Disselingen Etienne De Meester	blz. 3
Over den coligie van Sinaij Ronny De Mulder	blz. 4
Kroniek 1968 Etienne De Meester	blz. 11
Overledenen 1992 André Bal & Etienne De Meester	blz. 14
De match van het jaar 1967	blz. 16

Ons archief in de bovenzaal op het gemeentehuis
is elke zaterdag toegankelijk van 10u tot 11u30

Sinaïek is een uitgave van heemkring "Den Dissel" en verschijnt 4 keer per jaar.
Opmaak: Jos Daems
Fotoarchief: Georges Tallir
Eindredactie: Annemie Bogaert
V.U. Etienne De Meester, Edgar Tinelstraat 28 9112 Sinaai, Tel. 03-772 41 64

Het bestuur: Voorzitter Etienne De Meester
Secretaris André Verschelden
Penningmeester Marleen De Poortere
Leden: Emiel Aerssens, Annemie Bogaert, Etienne Bogaert,
Herman Coddens, Jos Daems, Ronny De Mulder,
Johan De Smedt, André Geerinck, Georges Tallir,
Walter Vermeiren

Disselingen

Tentoonstelling lijkwagen:

Met enige trots hebben we de gerestaureerde lijkwagen aan het publiek getoond tijdens de twee weekends van Kunst uit Sinaai. Volgens onze telling bezochten ruim 1000 kijkers onze parochiekerk. Dit succes was mede te danken aan de tentoonstelling van de eigen handwerken van de Greenhousequilsters.

Ondertussen hebben we van de Kerkraad, mits enkele voorwaarden en afspraken in acht te nemen, de toestemming gekregen om de corbillard in de parochiekerk te laten staan. We zijn de pastoor en de raadsleden daarvoor heel dankbaar.

Ledenbestand

Heel wat leden hebben bij hun bezoek aan de tentoonstelling hun lidmaatschap vernieuwd en de twee publicaties meegekregen. Ook mochten we meer dan twintig nieuwe leden inschrijven zodat we aardig op weg zijn om de kaap van 300 te overschrijden. Ondertussen is het jaarboek van 2006 "Van Heilige Kindsheid tot Missiestoet" uitverkocht.

Jaarboek 2009

Reeds enkele weken zijn een paar bestuursleden bezig met het ordenen van het lijvige archief van de Koninklijke Harmonie Sint-Cecilia die in 2009 twee eeuwen oud is. Om het jaarboek voldoende te illustreren zijn we nog op zoek naar foto's. Vooral aan de vroegere maar ook aan de huidige muzikanten vragen we om eens te kijken in "de oude doos" en ons de foto's te bezorgen om op te slaan. Uiteraard blijven deze foto's uw eigendom en krijgt u deze terug, tenzij u ze wilt schenken aan de heemkring.

Nacht van de Geschiedenis

Voor het derde jaar op rij gaan we op dinsdag 24 maart 2009 samen met de plaatselijke afdeling van het Davidsfonds de "Nacht van de Geschiedenis" inrichten. Daarbij organiseren we samen en in overleg met de pastoor een tentoonstelling van liturgische gewaden in de parochiekerk tijdens het weekend van 21 en 22 maart. Meer gegevens hierover zult u later via andere kanalen ontvangen.

Giften

André De Block bezorgde ons nog een deel van het archief van de harmonie.

Fons Malef uit Antwerpen (familie van een bestuurslid) schonk ons enkele oude fototoestellen en ander fotomateriaal.

Hartelijk dank daarvoor!

Namens het bestuur van heemkring "Den Dissel" wens ik al onze abonnees en lezers een

G e l u k k i g N i e u w j a a r .

Etienne De Meester
voorzitter

Over den coligie van Sinaj

Een jonkmangezelschap aan het einde van de 17de eeuw

In het artikel "De *spelles* van Sinaai" van Agnes Duys, verschenen in "Stad in de Tijd" (Sint-Niklaas - 2000, p. 73-77) maakten we reeds kennis met wellicht een van de oudste culturele verenigingen van Sinaai, met name het rondreizend marionetten-theater van de familie Weymersch dat actief was tussen 1828 en 1870.

Het boek "*Spel en kwel in vroeger tijd - Verkenningen van charivari, exorcisme, toverij, spot en spel in Vlaanderen*" van Willy Louis Braekman (Gent - 1992, p. 62-77) brengt ons echter verder terug in de tijd. De auteur stootte in het manuscript "*Nederlandse en Franse liederen uit het bezit en gedeeltelijk van de hand van Karel Rogiers uit Zeveneken*" (1702) op een lied uit 1701 over "*den coligie van Sinaj*". Een jeugdvereniging deze keer, en niet zomaar een.

Het "*coligie van Sinaj*", zoals het wordt bezongen in het lied, is een duidelijke voorbeeld van een "**CHARIVARI**" of "**volksgericht**", waarbij een groep (vnl.) ongehuwde jonge mannen¹ een keer per jaar het recht in eigen handen nam en gierige, geile of andere "afwijkende" dorpsgenoten publiekelijk voor de zot hield². Zo'n folkloristisch dorpstribunaal, **schertszitting** of ludieke volksrechtbank noemt men ook een **scherminkeling** of **scherminkeljacht**. Het was een vorm van rituele of symbolische bestraffing die plaats vond op "**Zotte Maandag**" of **vastelavondmaandag**, d.i. ergens midden februari, juist voor het begin van de vastentijd, een soort carnavalsgebeuren avant la lettre dus.

Het door W.L. Braekman ontdekte *scharminkellied*³ (zie afbeelding) staat neergeschreven in een zwaar gehavend klein kwarto schriftje, een van de vele liederenhandschriften die in de Boekentoren, de bibliotheek van de Gentse universiteit, worden bewaard. Het is niet duidelijk of dit lied effectief gecomponeerd werd door Karel Rogiers zelf, of dat hij het gewoon ergens heeft horen zingen of overgeschreven van een liedbladje.

Desen boek behoort toe Caerel Rogiers Filius Laurijns wonende tot seven eecken in het dorp recht over de drey ringhen bij de kerke actum desen marti 1710

Desen boek behoort aen Carel

ander liedeken van den coligie van Sinaj

Coligie (1) van Sinaj, luyster toe, mijn medegesellen,
Ick salt u eens gaen vertellen, want het gaet soo fraij.
Wij hebben **onsen keer** (2), **eens jaers** (3) en dan niet meer,
En dat op **sotten maendach** (4), als wij sijn bij een.

Het sondaechs vóór desen dach (5), dan ontbieden wij **de heeren** (6),
Om tsaemen **te accorderen** (7), over het **gheclach** (8).
Dan is **den vollen raet**, tsaemen bij een **vergaert** (9),
En **strijcken de sententie** (10), over **het misdaet** (8).

Als daer imandt **plichtich** (11) is, die aen ons moet **sepuleren** (12),
Dat sij commen **accorderen** (13), eer **den tijdt** daer is (14).
Want **soo den dach compt aen** (15), sullen sij daer **loon** ontfaen (16),
Men leghse daer op **derde** (17), **slepen langs de baen** (18).

Eerst **daeghen** wij (19) de **mans, die sa dickwils slaen hun vrouwen** (22),
Maer het salder hun wel **berauwen**, als sij **gaen den dans** (20).
Men hoort daer anders niet, dan claeghen en verdriet,
De **vrouwen krijghen slaeghen** (22), **anders en hoort men niet** (23).

Voor die oock **gheen remis**, en is ser oock **te becommen** (21),
Maer wij slepen (18) al sonder schromen, jae dat is gewis,
Daer en is gheen vuytstel, voor de menschen rebel.
Die met ons willen spotten, sij en doen niet wel.

Wij hebben oock het recht, om de **vrouwelien te plaeghen** (19),
Die de mans broeck willen draeghen (24), maer het gaet soo slecht.
Daer is **menich quaet wijf**; die door haer boos bedrijf,
Haeren man met besem en stocken, slaeghen gheeft op lijf (25).

Dan isser noch een **sort, die hun ouders slaeghen gheven** (26),
Maer sij sullen wel **staen beven** (20), als wij commen voort.
Wie heeft het hoydt ghedaen, wie sal sijn ouders slaen,
Men achten voor gheen gherken, maer voor **groote faem** (27).

Isser dan niet **ghenoech, om de boete te betaelen** (28),
Dan gaen wij de **coeijen haelen, harnas ende ploech** (29).
Dan **drincken wij sonder smert, tot dat het is verteirt** (30),
Wijlent sij het dan **niet lossen**, dat sij **het laeten den weirt** (31).

Dat is ons **volle recht** (32), jae dat wij daer vuer strijcken,
Sonder imandt te moeten wijcken, meester, vrou oft knecht.
Wijlent sij dat niet onderstaen, dats hun vrouw niet meer en slaen,
Men salse dan niet haelen, **slepen lanst de baen** (18).

Oorlof dan, heeren al, en wilt **niemandt pardonneren** (33),
Maer wilt hun den dans eens leeren, want sij sijn soo mal.
En wilt straffen **het quaet** (8), daer ghij voor **plichtich** staet,
En **strijcken de sententie** (10), over **het misdaet** (8).

het eynde van mijn liet.

(3) "*Eens jaers*", elk jaar dus op (4) zotte maandag trad (1) het college in actie en kwamen ze bijeen. Dat was hun dag, dan hadden ze (2) hun "*keer*", stoet of ommegang. (5) De dag daarvóór, op zondag dus ontboden ze (6) "*de heeren*", d.i. de baljuw, schepenen en pastoor om (7) samen "*te accorderen*", d.i. te bespreken en tot een besluit te komen over (8) "*het gheclach*" / "*het misdaet*" / "*het quaet*", t.t.z. over wie er voor een straf in aanmerking kwam. Met hun aanwezigheid, en het dus min of meer officialiseren van de charivari, wilden de officiële gezagdragers er wellicht voor zorgen dat het zaakje niet uit de hand liep.

De procedure was de volgende: voor hen die schuldig worden bevonden volgde dagvaarding om nog dezelfde dag voor (9) "*den vollen raet*" te verschijnen en te aanhoren (10) welk "*sententie*" of vonnis ze hadden gestreken, waaraan ze (11) "*plichtich*" of schuldig zijn en welke (12) genoegdoening (boete) ze daarvoor moeten geven. Ze kregen daarbij de gelegenheid om met de raad te (13) "*accorderen*", d.i. tot een minnelijke schikking te komen. In de praktijk zal dat dan wel hebben betekend dat ze hun straf konden laten kwijtschelden tegen betaling in natura, t.t.z. met een of meerdere tonnen bier, flessen jenever of tegen een bepaalde geldsom.

Dit diende te gebeuren (14) "*eer den tijdt daer is*", d.i. vóór (15) "Zotte Maandag" aanbrak. Verschenen ze niet of waren ze niet bereid tot een minnelijke schikking, dan werd (10) de "*sententie*" of vonnis uitgevoerd en (16) ontvingen ze hun verdiende loon. Ze werden dan (17) op de horde / "*derde*", d.i. een soort sleepmat geplaatst en zo (18) het dorp rondgevoerd, begeleid door een "*scherminkeling*", d.i. een lawaaimakende, schimpende en met allerlei vuilnis naar hen gooiende menigte. Zij (20) die "*gaen den dans*", d.i. de dans niet ontspringen, zullen het zich dus "*berauwen*" en "*staen beven*".

Een greep uit de "misdaden" waarvoor mensen (19) gedaagd / gedagvaard of geplaagd konden worden en waarvoor er (21) geen "*remis*" of vergiffenis te bekomen is:

- (22) "*mans die sa dickwils slaen hun vrouwen*" (een te Sinaai blijkbaar veel voorkomend gedrag, want (23) "*anders en hoort men niet*"...);
- (24) "*vrouwelien die de mans broeck willen draeghen*" (blijkbaar ook goed vertegenwoordigd, want (25) "*Daer is menich quaet wijf; die door haer boos bedrijf, haeren man met besem en stocken, slaeghen gheeft op lijf*"...);
- (26) het soort "*die hun ouders slaeghen gheven*" (wat een (27) "*grootte faem*" of schande wordt genoemd).

(28) Had hij/zij geen geld genoeg "*om de boete te betaelen*", dan ging het gezelschap zonder "*swert*", blikken of blozen over tot (29) het "*haelen*" of in beslag nemen van een "*coej*" (koe), "*harnas*" (paardetuig) of "*ploech*" (ploeg). Daarop ging de groep naar de herberg die als vergaderplaats en rechtszaal diende, om het in beslag genomene te verpanden en de boete op te drinken "*tot dat het is verteirt*".

(31) "*Den weirt*" of herbergier hield de in pand gegeven goederen of gaf ze aan de eigenaar terug als die vroeg of laat met het gevraagde geld in de hand de schuld kwam "*lossen*".

Uit het lied blijkt ook dat dit volksgericht (32) een "*vol recht*" van het gezelschap is en dat het daarbij dus niemand, het zij "*meester, vrou oft knecht*" moest ontzien. Wou men niet het gevaar lopen (18) "*langst de baen*" te worden gesleept, dan volstond het zich volgens de normen van de dorpsgemeenschap te gedragen. Het lied eindigt met (33) een aansporing tot (6) de "*heeren al*", om (35) hun plicht te doen en dus te oordelen en niemand te ontzien bij het straffen van (8) het kwaad.

W.L. Braekman wijst in zijn boek op de opvallende gelijkenis met een charivari in Moerbeke op 16 februari 1738. Deze naburige gebeurtenis werd reeds eerder door Marc Jacobs beschreven in "'Charivari'. Aanzet tot interdisciplinaire studie van volksgerichten in Vlaanderen" (Oostvlaamse Zanten 61 - 1986, p. 86-87).⁴

Een reconstructie van de feiten op basis van de ooggetuigenverslagen:

"Tussen de vroeg- en de hoogmis komen in de herberg Sint-Antonius een grote groep jonge mannen samen. Twee onder hen, de landmeter Pieter Lippens en de zoon van de chirurgijn, Jan Angelis, trekken naar boven en **verkleeden** zich daar...

Net voor het einde van de hoogmis komt de ex-burgemeester François Engels voorbij de herberg van Jacobus Faceel en ziet daar uit het zoldervenster het vendel van de jongelui steken, het teken dat er een scherminkeling te gebeuren staat. Nadat hij te weten is gekomen dat zijn naam op de beruchte **lijst** staat, verwittigt hij de herbergier en de betrokken jongemannen 'dat dit hem geen plezier deed'. Twee flessen brandewijn blijken voldoende om zijn naam te schrappen.

De kerkgangers die na de hoogmis uit de kerk komen worden vanuit de herberg naderbij geroepen. Vanuit een venster op de bovenverdieping van de herberg, wellicht het stamlokaal van het **gezelschap**, leest Pieter Lippens een berijmde tekst (pseudo-"kerckgebod") voor.

Een van de verzen (over een veertigjarige herbergier, de echtgenoot van Anne-Marie De Bock) luidt als volgt:

Frans De Rijcke, die wacht welthuys,
als sijn vrouwe is van huys
met de meyskens in den kelder
in den dag en is't niet al t'elder

Verschillende dorpelingen worden gedagvaard om, de volgende dag, **Zotte Maandag**, met hun paarden of ezels op het dorpsplein te verschijnen en het vonnis van het '**eerlijck college**' (alias 'den guytspeck' of 'het **scherminkeljacht**') te komen beluisteren en de hun opgelegde straf te ondergaan.

De toeschouwers lachen en maken vulgaire opmerkingen. Sommigen proberen hun straf nog af te kopen met bier of brandewijn. Anderen achten het geraadzaam om het dorp enkele dagen te verlaten.

De volgende morgen komen de gedagvaardden op het dorpsplein opdagen om de uitspraken van het gezelschap te aanhoren en "de **aloude toer door het dorp**" te rijden. Francis Van Laere rijdt als kapitein van de **bende** voorop. Hij voert het vendel waarop naast het wapen van de parochie een (lelijk) '**scherminkel**' geschilderd staat ('... **audt vendeltien**, representerende eenen aep ofte simme'). De herbergier Jan Meneve die eveneens te paard zit houdt een lange braamstok met daaraan een rode kouseband (een pseudo-gerechtstaf of '**roede**', zoals ook de echte baljuw van het dorp er in het openbaar steeds een bij zich had). Velen volgen de **stoet** te voet of zittend op een ezel of paard.

Jacobus Van Aerde die ondanks het pseudo-kerkgebod niet op de plaats van afspraak was opgedaagd, ziet rond elf uur 's morgens een grote en luidruchtige **bende** zijn erf opstormen. Met een geladen geweer in aanslag opent hij de deur waarop gebonsd wordt. Een vriend van hem, Pieter Bruggheman doet alsof hij iets wil zeggen en stapt naar hem toe. Samen met

Jan Parijn en enkele anderen springt hij echter plots vooruit en ontwapent Van Aerde. Deze wordt hardhandig buitengesleurd en 'als een worst gebonden'. Hij krijgt te horen dat hem niets zou overkomen zijn als hij maar was afgekomen. Met een koord wordt hij **voortgetrokken** tot voor de herberg van Pieter Heye. Daar wordt op haar beurt de echtgenote Petronella naar buiten gehaald. Het tweetal strompelt verder tot aan de hofstede van Jacobus Pierssens, bij wie **een eg ontvreemd** wordt. Bij Weytack, een buurman van laatstgenoemde worden vervolgens **een paard en een slede 'geleend'**.

Als Petronella de slede ziet vraagt ze of ze zich nog mag **vrijkopen**. Als proefballonnetje werpen de leiders Van Laere en Meneve een halve ton bier op en daarmee gaat de herbergiersvrouw onmiddellijk akkoord. De andere groepsleden zijn het hiermee echter niet eens, en dreigen ermee naar huis te gaan als ze zou worden losgemaakt...

Petronella en Van Aerde worden samen **op de slede gezet** en door het paard voortgetrokken tot op het dorpsplein. Het volk tiert, schreeuwt en maakt op allerlei manieren lawaai. Mannen als Jacobus Faceel, Pieter Bruggheeman en de leiders Van Laere en Meneve zetten het slaan op potten en pannen kracht bij door te blazen op trompen, trompetten en hoorns⁵.

Enkele mannen proberen tevergeefs de geveerden uit hun netelige positie te bevrijden. Ze proberen de stringen van het paard los te maken maar lopen daarbij slagen en verwondingen op. Wanneer Anne-Marie De Bock de slede met daarop de joelende volksmassa ziet aankomen schreeuwt ze om hulp. Samen met Anna Haentiens stappen ze kordaat op de slede toe. Jan Parijn roept hen toe dat niet zij hier meester zijn. Er gaan stemmen op om ook de twee ondernemende vrouwen op de slede te zetten. Uiteindelijk slagen zij toch in hun opzet om Petronella te bevrijden. Ook Van Aerde wordt even later vrijgelaten, waarna het feest in de plaatselijke herbergen kan beginnen...

Hoewel we in 1701 niet zo ver verwijderd zijn van de echte schandpalen en de laatste heksen-processen⁶, moet worden benadrukt dat dit soort volksgerichten toch in de eerste plaats bedoeld waren als een **vrolijke gebeurtenis**. Vaak echter hadden deze traditionele uitingen van volkscultuur toch ook een donkere zijde - de zogenaamde **zwarte folklore** -, waarbij het gebruikte geweld er soms echt wel over was. Zo zijn er gevallen van volksgerichten bekend waar de spot ontaardde in regelrechte wrok en wraak, en waar de ludiek bedoelde spotpartij ook een ideale gelegenheid was om persoonlijke vetes te beslechten. Lokale "**kwajongens**" werden soms ook ingezet om "andersdenkenden" te intimideren of er tijdens kermissen op toe te zien dat de meisjes van het dorp "beschermd" werden tegen "vreemdelingen", d.i. wie niet uit het eigen dorp afkomstig was⁷.

Het spreekt voor zich dat de autoriteiten (de wereldlijke én de kerkelijke) dit soort jaarlijks weerkerend **volksfeesten** niet graag zagen⁸. Toch bezat de traditie een taai leven. Het is ook uitzonderlijk dat er een schriftelijke neerslag van wordt gevonden. In dit Sinaaise geval via een lied, in andere soms via een gerechtelijk dossier, bv. wanneer er slachtoffers vielen of een hoogwaardigheidsbekleder het onderwerp van spot was en er klacht werd ingediend bij de hogere overheden (cfr. de zaak in Moerbeke).

Of er al dan niet een charivari plaatsgreep was blijkbaar afhankelijk van meerdere (bezwarende) factoren. De slachtoffers werden ook niet zomaar lukraak gekozen. Uit het relaas van de gebeurtenissen in Moerbeke bleek bv.

"dat Van Aerde de reputatie had 'van tijdt tot tijdt sijn **vrouw** te **slaen** ende qualyck te tracteren'. De bureu hadden de vrouw regelmatig horen schreeuwen en met blauwe plekken op haar lichaam rond zien lopen. Eenmaal was de echtelijke twist blijkbaar zodanig uit de hand gelopen dat de dame naakt naar vrienden buiten het dorp moest vluchten 'om so het perycle van doot geslaeghen te worden te ontvoluchten'. Een half jaar later, op zotte maandag, zouden de dorplingen deze mishandeling niet vergeten zijn."

De reden waarom Petronella op de slede werd meegevoerd blijkt eveneens uit het procesdossier én uit de gebeurtenissen na het sledetochtje ("dat blijkbaar weinig geholpen had"): "In de herberg drinkt ze zich zat en springt en danst vrolijk in het rond. Ze belooft de scharminkelaars een halve ton bier indien ze haar man op de slede zouden zetten, een verzoek dat trouwens ingewilligd wordt. Daarna 'is sy haeren man Pieter Heye toe geschoten met de gevoronghen vuyste dreygende hem soo eene kaecksmete te geven waer mede sy haer handt soo naer de kaecke heeft gebracht dat de kaecke daer roodt sagh'.⁹

De pleidooien van de verdediging werden niet gevolgd door de rechters, die blijkbaar zwaar tilden aan dit Moerbeekse geval van volksgericht. De scharminkelaars werden veroordeeld tot het betalen van een geldboete en de proceskosten. Een vergoelijkende collectieve verklaring onder eed van een aantal inwoners en ouderlingen van Moerbeke mocht niet baten. In de verklaring stond dat ze in Moerbeke in het verleden reeds meermaals personen wegens "het geven van publicque schandaelen in de huylwel. staet door die van het genaemde eereyck collegie op eene slede hebben sien voeren door eenighe wycken vanden selve prochie". Het gezelschap doet het volgens diezelfde verklaring bovendien "enckelijck uijt **vastenavontplaisieren**, ende dat **naer aude ghewoonte**, ende selfs tenderende tot een goet eijnde om alle publicque schandaelen te doen cessereren..."¹⁰

De openbare aanklager stelde duidelijk dat de verweerders "**niet ghequalificeert en waeren**" om "**sigh te informeren**" over interne huwelijksperikelen van anderen, en zeker niet om "**daerinne remedie te stellen**". Het feit dat noch de geestelijke, noch de wereldlijke overheid opgetreden waren kon geen verontschuldiging vormen voor de "**rudessen**" maar kon, volgens het vonnis, hoogstens een vervolging van de betrokken baljuw tot gevolg hebben.

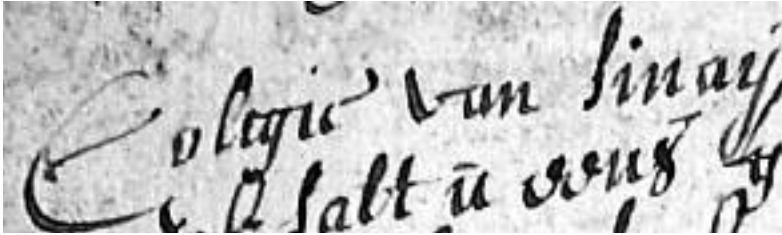
Vraag blijft ook voor W. L. Braekman of dat fameuze "**coligie van Sinaj**" iets te maken heeft met de latere toneelvereniging(en) uit Sinaai waarover ook documenten werden teruggevonden:

- de zogenaamde "**Sinay's vorte schinkels**"¹¹ die zowel in 1769 en 1784 een toneelstuk opvoerden;
- "**de Bende van de Comune van Sinay**"¹² die in 1798 in "**op den wyck Boscheynde Steenen Muer**" het stuk "**Lydiu en Lydia**" opvoerden.

Heel wat jonkmangezelschappen bleken immers de voorlopers van latere zottengilden en/of rederijderskamers.

En wie weet gaat zelfs de oorsprong van de spotnaam "**Bokken van Snoa**" terug tot de tijd van dat fameuze "Coligie"? Beschuldigden ("**smetten**") van een volksgericht of charivari werden tijdens de ommegang of stoet soms uitgebeeld of verdierlijkt als een bok¹³. En wat was het nu ook al weer waarover in het Sinaase lied werd gezongen "**men hoort daer anders niet**"?

Groepen jongeren die met vlaggen, trommels en trompetten door het dorp trekken, drinkgelagen en danspartijen organiseren en kabaal of "ketelmuziek" maken kennen we hier in elk geval ook nog. Jeugdwerk, het is duidelijk van alle tijden.

Ronny De Mulder

¹ "Deze *gezelschappen van de jonkheid* speelden in de preïndustriële maatschappij een cruciale rol bij o.a. het organiseren van allerlei feestelijkheden..." (Van Uytven R. "Volksvermaak en feestvieren in de steden" , in: Spiegel Historiae 181 (1983), p. 553-557).

² De aanleidingen waren bijna altijd en overal hetzelfde: overspel; ruziënde en vechtende echtgenoten; mannen die hun vrouw zwaar mishandelen; verbrekers van bijna voltrokken huwelijken; bejaarde weduwnaars of weduwen die hertrouwen; mannen die door hun vrouw overheerst werden, ongewenste zwangerschappen...

³ "Een straatlied meestal gemaakt op een bekende wijs, speciaal vervaardigd ter gelegenheid van het scharminken... De (schimp-)liedjes werden soms als vliegende bladen verkocht. Deze pamfletten of vlugschriften verschenen dikwijls anoniem en zonder drukkersadres en werden op straat uitgevent door marskramers." (Marc Jacobs. "Charivari in Vlaanderen (18de - 20ste eeuw)", in: Spiegel Historiae 21 (1986), p. 292-298).

⁴ Gebaseerd op een procesdossier 23.154 in het Archief van de Raad van Vlaanderen (Rijksarchief Gent).

⁵ **Ketelmuziek** (H. Pleij, "Van keikoppen en droge jonkers. Spotgezelschappen, wijkverenigingen en het jongerengericht in de literatuur en het culturele leven van de late Middeleeuwen", in: Volkskundig Bulletin 15 (1989), p. 297-315).

⁶ Het laatste Vlaamse heksenproces zou in 1684 in Sinaai hebben plaats gevonden. De beklagde Martha van Wetteren werd ter dood veroordeeld, maar blijkbaar werd het vonnis niet uitgevoerd.

⁷ Vermits jongeren tijdens het Ancien Régime om economische en sociale redenen laat trouwden, telde elk dorp grote groepen ongehuwde mannen. Bazige vrouwen waren beangstigend, terwijl grote verschillen in leeftijd tussen partners, snoepgrage weduwnaars, weduwen en jonge vrouwen die zich inlieten met "vreemdelingen" dan weer een bedreiging vormden van het wankele evenwicht op de "interne" huwelijksmarkt.

⁸ "Mommerijen, maskerades, enz. zag men weleer ook alhier op bijkans alle dorpen, doch allengs minder en thans zeer schaars. De Kerk heeft zich altoos tegen de zedeloze, losbandige en roekeloze vastenavondgebruiken verzet, ze veel verbeterd, maar nooit uitgerooid. Ze zijn in ons kempenland van omstreeks 1850 langzamerhand zoozeer verminderd, dat in schier alle dorpen geen onderscheid tusschen de vastenavonddagen en de andere dagen meer te bespeuren is..." (G. Rooijackers, "Rituele Repertoires. Volkscultuur in oostelijk Noord-Brabant" , 1559-1853, p. 411).

⁹ In het liedje van de Coligie van Sinaj noemden ze dat "vrauwelien die de mans broeck willen draeghen".

¹⁰ In hun collectie verklaring hebben ze het over een vendel (en dus gebruik) van meer dan honderd jaar oud

¹¹ Edm. Vander Straeten, "Théâtre villageois en Flandre" (Bruxelles, 1891) II, p. 214.

¹² Archief Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (cfr. verslag Annalen 93).

¹³ De bok ("hoorndrager") staat bekend als het enig dier dat andere mannetjes bij zijn vrouwtje toelaat.

Kroniek 1967

-januari: afscheid kerkpolitie

Na ruim 18 jaar dienst besloot Raymond Baeckelandt ontslag te nemen als "suisse" in onze parochiekerk. Hij begon zijn dienst op Pinksteren 1950 onder pastoor Van Zandycke. Met hem verdween de laatste kerkwacht uit onze kerk.

De 'suisse' was de voormalige ordebewaarder in katholieke kerken. Hij droeg steeds een uniform met steek, staf of hellebaard en bandelier.

-april: 25 jaar chirojeugd

Zondag 21 april vierden de Chirojongens hun 25-jarig bestaan met een chirodag in openlucht. Een onbaatzuchtig team van leiders stond in voor een onberispelijk verloop: groepsleider Marc De Block bij de aspiranten, Hubert Van Mieghem en Jo Timmers bij de kerels, Luc van den Broeck en Luc Beirens bij de toppers, Luc Wauters, Jo Van den Bossche en Johan De Smedt bij de rakkers en tenslotte Etienne De Block en Hugo Beirens bij de speelclub.

-mei: nieuw kapelletje

Op maandag 13 mei vertrok op de wijk Den Baas een gebedstocht onder leiding van de drie parochiepriesters, gevolgd door een bonte jeugdschaar met vlaggen en vaandels. Aan de hoek van de Hulstbaan en de Leestraat werd het beeldje van O.- L.- Vrouw van Fatima in het kapelletje neergezet.

-juni: schuttersmaatschappij De Eendracht

Op zondag 2 juni ontvingen de Eendrachtschutters tijdens een receptie op het gemeentehuis het erediploma van "Koninklijke" uit de handen van burgemeester Karel Verschelden. Deze huldigde eveneens de verdienstelijkste bestuursleden:

voorzitter Theofiel Raes, 46 jaar lid, ondervoorzitter Hector Thuysbaert, secretaris Gaby Pattyn, Cyriel De Meester, Albert Haeck, Herman Gysel en Marcel Raes. Op de foto in het gezelschap van burgemeester Verschelden en schepenen Van Daele.

-de match van het jaar

Op zondag 9 juni werd de "match van het jaar" ten voordele van het binnenherstel

van de kerk gespeeld. De bestuursleden van F. C. Herleving namen het op tegen de parochieploeg. De aanvoerders secretaris Etienne De Meester en onderpastoor Boone overhandigden elkaar een geschenkje en pastoor Geilleit gaf de aftrap in aanwezigheid van honderden supporters. Bij het eindsignaal stond de 0-0 nog steeds op het bord zodat strafschoppen de beslissing moesten brengen. Daarin haalde de parochieploeg het met 7-3.

De arbitrage werd verzorgd door Rene Plaquet, Andre Windhey en Roger Blommaert. Hier bij de toss met de ploegkapiteins E.H. Jozef Boone en Etienne De Meester

- schuttersmaatschappij Willem Tell

Na de Eendracht was het de beurt aan Willem Tell om op het gemeentehuis ontvangen te worden en de koninklijke oorkonde in ontvangst te nemen. De vereniging telde toen 62 leden. Het bestuur was in handen van voorzitter Edmond Geldof, secretaris Paul Heye, penningmeester Romeo Bal en de leden René Van Puyvelde, Roger De Mulder en Lucien Joos.

-meester Omer Moens

Na een zeer actieve loopbaan als organisator van kermiskoersen nam Omer Moens afscheid van twee sportcomités. In 1949 stichtte hij het sportcomité op de wijk Leebrug en in Gemeentebelangen was hij vanaf 1953 actief als secretaris. In de jaren dertig richtte hij reeds wielervedstrijden in op Zwaanaarde, zelfs voor beroepsrenners.

-staande wipmaatschappij Sint-Sebastiaan

Zondag 30 juni werd door de viering van het 350-jarig bestaan een hoogdag in de geschiedenis van de Koninklijke Schuttersgilde Sint-Sebastiaan. Het was een drukke dag die 's morgens begon met een optocht naar de kerk, gevolgd door een plechtige misviering, een bloemenhulde aan het monument van de gesneuvelden, een ontvangst op het gemeentehuis, een feestmaal in het lokaal en een grote jubelschieting. In 1968 telde de maatschappij een veertigtal actieve leden. Tot het bestuur behoorden Oscar Weytens (voorzitter), Willy Wauters (ondervoorzitter), Gerard Van den Bossche (secretaris), Alfred Baert (penningmeester), Jules De Meester, Constant Geldof, Gerard Raes en Leon Vercauteren.

-augustus: nog een nieuw kapelletje

Aan de Guido Gezellelaan, thans Dr. Haeltermanlaan, verscheen op 12 augustus het volgende Mariakapelletje in onze gemeente. Pastoor Geilleit zorgde onder ruime belangstelling voor de inzegening en het passend dankwoord.

-september: een hulpkerk voor Zwaanaarde

Toen de jongens- en de meisjesschool aan de Leebrugstraat fusioneerden kwamen er twee klaslokalen vrij voor de inrichting van een hulpkerkje. Het was vicaris-generaal Mgr. Schelfout die op zondag 15 september het Sint-Jozefkerkje inzegende en op de speelplaats de homilie hield tijdens de openluchtmis. Zo ging voor vele inwoners van de wijk een wens in vervulling.

-een nieuwe herder voor Klein-Sinaai

Op zondag 29 september werd op de parochie Klein-Sinaai de nieuwe pastoor, Robert Tevenie, door de inwoners feestelijk ingehaald en plechtig aangesteld door kanunnik Camiel Vinck, deken van Sint-Niklaas.

-november: harmonie Sint-Cecilia

Zondag 25 november was het de beurt aan de Koninklijke Harmonie Sint-Cecilia om te feesten ter gelegenheid van de wijding van hun nieuw vaandel. Na de mis stapten de muzikanten in stoet naar het gemeentehuis waar ze werden ontvangen door burgemeester Karel Verschelden. Deze schetste kort de geschiedenis van de harmonie en dankte de 46 leden voor hun aandeel in het culturele en sociale leven in de gemeente. Dit ander de goede leiding van dirigent Louis Lecocq, secretaris Marcel De Vos en penningmeester Leon Van Grembergen.

Etienne De Meester

SINAAINAREN DIE STIERVEN IN 1993

Onder Sinaainaren verstaan we de personen die er verbleven bij hun overlijden, deze die er lange tijd hebben gewoond of deze die er geboren zijn.

-januari

- 03 August Kiekens (82 j), e. v. Margriet en Suzanna Sonnemans, Hulstbaan
- 03 Hector Beirnaert (87 j), e. v. Augusta Van Gasse, Stekene
- 05 Marie-Louise De Smet (61 j), Antwerpen
- 16 Michel Derkinderen (79 j), e. v. Mariette De Cock, Leebrugstraat
- 20 Cyriel Vercauteren (81 j), e. v. Josée De Plukker, Kernemelkstraat
- 23 Maria Van den Bossche (78 j), RH Vleeshouwersstraat
- 23 Maria De Wael (90 j), Zeveneken
- 29 Robert Van Puyvelde (49 j), e.v. Jenny Van de Vijver
- 29 Guy Thierie (35 j), e. v. Marijke Herbosch, Edgar Tinelstraat

-februari

- 03 André Malschaert (68 j), e. v. Leonie Van Gothem, Vleeshouwersstraat
- 05 André Sterckx (66 j), e. v. Ivonne Van der Coelden, Sint-Niklaas
- 11 Louisa Van Osselaer (80 j), w. v. Camiel Van Gucht, Sint-Niklaas
- 22 Theofiel Platincq (66 j), w. v. Gabriëlle Van Laere, Lokeren

-maart

- 06 Franciszek Zakierski (77 j), e. v. Lea Pauwels, Dries
- 20 Jozef De Permentier (95 j), w. v. Henriëtte Smekens en Maria Van Wesepoel, Belsele
- 21 Aimé Van Poucke (69 j), e. v. Frida Van Hecke, Sint-Gillis
- 25 Gustaaf Heyens (68 j), e. v. Irena Verschueren, Sinaaidorp

-april

- 09 Anna Van Hove (87 j), w. v. Cyriel Verschraegen, Eksaarde
- 10 Elisa Smet (86 j), w. v. Marcel Raes, Dr Haeltermanlaan
- 15 Karel David (67 j), e. v. Lea Bogaert, Eksaarde
- 20 Paula De Grave (80 j), e. v. Edward De Vylder, Molenstraat
- 23 Coleta Parijs (89 j), w. v. Alfons Impens, Hulstbaan
- 24 Edward De Rechter (86 j), pater Benign, Duizend Appels
- 25 René Verlee (65 j), e. v. Anna Van Damme, Edgar Tinelstraat
- 25 Martha Geers (73 j), w. v. Alfons Vermeulen, Vleeshouwersstraat

-mei

- 06 Fernanda De Beule (79 j), Sinaaidorp
- 16 Achiël Smet (70 j), e. v. Gabriëlle Van Hecke, Wijnveld
- 26 Leontine Vermandel (87 j), w. v. Pauwels, Stekene

-juni

- 01 Mathilde Smet (83 j), w. v. Pieter Leo Van Pottelberge, Reet
- 04 Flora Bauwens (77 j), e. v. Desiré Wauman, RH Vleeshouwersstraat
- 05 Maria Cornu (65 j), e. v. Leo Roels, Puivelde
- 16 Romeo Bal (87 j), w. v. Yvonne Pieters, Sinaaidorp
- 23 Yvonne De Vos (72 j), w. v. Alfons Munghen, Klein-Sinaai
- 27 Elza Raes (79 j), e. v. Aloys Van Stappen, Lokeren
- 30 Jeanne Van der Linden (68 j), w. v. Albert Van Pottelberghe, Belsele

-juli

- 07 Clara De Sutter (83 j), w. v. Firmin Schreyen, Tielrode

- 09 Elza D'Hanis (80 j), w. v. Edgard Smet, Vleeshouwersstraat
- 11 Marcel Heynderickx (84 j), w. v. Magdalena Steurbaut, Sinaaidorp
- 20 Albert Mul (57 j), e. v. Arlette Bocklandt, Hulstbaan
- 27 Adeline Van Gemert (65 j), w. v. Aloïs De Wolf, Belsele
- 30 Emma De Coninck (83 j), Carolus Geerts, RH Vleeshouwersstraat

-augustus

- 01 Kamiel Ongena (76 j), Zwaanaardestraat
- 02 Marie-Louisa Van Bellegem (57 j), e. v. Frans Smet, Sint-Gillis
- 09 Hendrika Smet (72 j), e. v. Theodoor Nachtegael, Waasmunster
- 10 Lieven Clays (64 j), e. v. Yvette Hermé, Wapenaerteinde
- 16 Maria De Smet (99 j), w. v. Polidoor Joos, Wijnveld
- 27 Alfons Baeke (61 j), e. v. Lena De Witte, Hulstbaan
- 30 Frida Vercauteren (61 j), e. v. Jean De Geest, Herentals

-september

- 01 Clemence Dhondt (83 j), w. v. Karel Van Britsom, Leebrugstraat
- 08 Zulma Van Hoey (77 j), Mariazuster, Waasmunster
- 09 Romania Van Gucht (77 j), e. v. Eugeen Van Goethem, Stekene
- 13 Florimond Van Gucht (79 j), e. v. Elza Heyninck, Sint-Gillis
- 13 Gentiel Dierick (69 j), e. v. Rachel Linthout, Eksaarde
- 20 Alfons De Haene (87 j), w. v. Rachel Van Grembergen, Belsele
- 21 Emelie Van Bastelaere (82 j), w. v. Joseph Watté
- 23 Omer De Beule (48 j), e. v. Erna Van de Velde, Leebrugstraat

-oktober

- 03 Honoré De Vylder (72 j), w. v. Maria Vercauteren, Molenstraat
- 03 Eugenie Durinck (76 j), e. v. René De Wilde, Keizerstraat
- 09 Florentine Smet (77 j), w. v. Leon Moorthamer, Sint-Gillis
- 16 Joseph Van Driessche (88 j), e. v. Irma D'Hondt, Sint-Niklaas
- 19 Louis Vercauteren (80 j), w. v. Maria Van de Putte, Hellestraat
- 24 Frans Van der Linden (59 j), e. v. Lea De Smet, Neerstraat
- 25 Alexander Verhofsté (86 j), w. v. Caroline Geers, Sinaai
- 27 Werner Smet (63 j), e. v. Lea Beirnaert, Sint-Niklaas
- 29 Jozef Raes (70 j), e. v. Godelieve Varewyck en w. v. Ernestine Smet, Hulstbaan

-november

- 01 Jozef Meuleman (84 j), e. v. Madeleine De Fré, Leebrugstraat
- 17 Willy Baeckelandt (57 j),
- 19 Martha Troch (82 j), w. v. Leo Meert, Dries
- 19 Rosalia De Coster (82 j), w. v. Victor Dauwe, Eksaarde
- 26 Roel Van Peteghem (13 j), zn v. Etienne en Gerda Van Hoye, Vleeshouwersstraat
- 30 Martha Pringels (78 j), w. v. René De Witte, Sint-Gillis

-december

- 06 Aloïs Beirnaert (80 j), w. v. Margaretha Van Damme, Lokeren
- 15 Germaine Van Bossche (88 j), w. v. Arthur De Wilde, Dries
- 21 Robert Van Mieghem (65 j), e. v. Joanna Strobbe, Edgard Tinelstraat
- 24 Martha Van Bossche (90 j), e. v. Pieter Ongena, Wijnveld
- 27 Aimé De Meester (46 j), e. v. Christiane De Schepper, Eksaarde

De match van het jaar 1967

F.C. Herleving

Van links naar rechts staande: Robert Meersman, Roger Vercauteren, Frans Smet, Frans Van der Linden, en Hilaire Smet.

Zittend: Petrus Raes, Willy Van Puyvelde, Willy Wauters, Etienne De Meester, Rene Van Britsom, Guido De Klerck, en Roger Notenbaert.

De Parochieploeg

Van links naar rechts staande: Michel Raes, August Van Cauteren, Alfons Baeke, August Thuysbaert en Karel Puimège.

Zittend: Jos Andries, Werner Notenbaert, Andre Van Rumst, E.H. Jozef Boone, Armand Creve en Arnold Ott.